

Školitelský posudek k magisterské práci

Tereza Adamová

Magisterská práce Terezy Adamové vznikala za poměrně nepříznivých okolností školitelovy neplánované nepřítomnosti v terénu v Indii, kde byla studentka spolu se čtyřmi dalšími pozorovateli vůbec poprvé. Pětici studentů se i za těchto podmínek v Indii podařilo zorganizovat logistické zajištění práce, upravit design projektu a nasbírat kvalitní vzorek dat. Tereza Adamová zkoncipovala svou práci do značné míry samostatně a myslím že v konečném výsledku zdařile. Design sběru dat je postavený na teoretické a metodologické koncepci některých dříve publikovaných primatologických prací, pro hulmany (a jim příbuzné druhy) však jde o nový přístup. Způsob analýzy dat je do značné míry originální i v širším taxonomickém kontextu.

Ačkoli jsem neměl možnost sledovat práci studentů přímo v terénu, analýzy shody pozorovatelů, které jsou součástí diplomové práce Martiny Konečné (jedné ze čtyř dalších pozorovatelů), ukazují na poměrně vysokou kvalitu dat. Vzorek, který se podařilo shromáždit během půl roku práce v terénu, bohužel neumožňuje jasně zodpovědět všechny původně položené otázky. S pomocí pečlivé statistické analýzy se však Tereze Adamové podařilo z dat vytěžit maximum a v diskusi výsledků je studentka vůči datům dostatečně kritická, takže některé otázky ponechává (zcela správně) otevřené.

Samotná magisterská práce Terezy Adamové je napsána velmi stručnou a velmi kompaktní formou, což může být považováno za její zásadní klad i za její nedostatek – podle mého názoru jde ale především o klad. Text je pro čtenáře velmi příjemný a srozumitelný a i po rychlém přečtení zanechá jasný „take home message“. Cenou za přímočarost a logičnost textu mohou být občasná přehnaná zjednodušení a nepřesnosti, studentka však na jejich odstranění pečlivě pracovala a zredukovala je zcela, nebo případně na takové minimum, které uniklo i školitelově pozornosti.

Úvod dává čtenáři jasnou představu o cílech práce a zahrnuje dostatečný přehled literatury, týkající se přímo tématu magisterské práce. Autorka se nesnažila o rozsáhlé review bohaté literatury vztahující se k dalším aspektům čištění srsti u primátů nebo o savců. V tomto smyslu práci v podstatě chybí kapitola Přehled literatury, která by jinak velmi rozšířila rozsah práce. Metodika je napsaná dostatečně jasně a dostatečně podrobně, takže ji lze považovat za dobře replikovatelnou. Výsledky se omezují pouze na kvantitativní data (přínos pro jednoho čtenáře, nedostatek pro jiného...). Diskuse i závěrečné shrnutí dokládají, že si studentka dala práci s tím nad výsledky přemýšlet, a to alespoň částečně i mimo rámec publikované teorie.

Tereza Adamová svou práci do značné míry postavila na statistické analýze nasbíraných dat. V tom bych viděl i její největší přínos. Analýzu studentka konzultovala s několika odborníky a v tomto procesu byla konfrontovaná i s problémem neshody mezi nimi samotnými. Různí výzkumníci totiž upřednostňují různé přístupy v aplikaci složitějších statistických technik na etologická data, která v řadě bodů nevyhovují podmínkám žádného z testů. Rozumnou aplikací a srovnáním dvou odlišných procedur se studentce podařilo ukázat jak jejich přednosti, tak i jejich nedostatky (přičemž to druhé považuji za důležitější). Je pravda, že některé slabiny statistických testů jsou funkcí velikosti vzorku dat a že údaje z dlouhodobějšího týmového výzkumu by s největší pravděpodobností přinesly konzistentnější výsledky. Ale stejně tak je pravda, že celá řada jiných publikovaných prací pracuje s velmi podobně rozsáhlými vzorky, jaké shromáždila Tereza Adamová, takže jsou metodologické závěry Terezy Adamové dobře aplikovatelné na současně probíhající výzkum.

Při zpětném pohledu lze vidět slabinu v designu původní práce. Data sbíraná tímto způsobem totiž neumožňují rozlišit, jaký je mechanismus pozitivní korelace mezi mírou přijatého čištění a mírou tolerance vůči partnerovi. Jak autorka píše v diskusi, může jít o

mechanismus směny čištění za toleranci, ale zároveň i za důsledkem vyhýbání se sociálním interakcím s netolerantními partnery. Mezi oběma možnostmi nelze na základě dat jednoznačně rozhodnout. Za důležitý přínos práce Terezy Adamové však považují to, že na tento problém, na rozdíl od většiny jiných autorů, poukazuje.

Práci Terezy Adamové považují za publikovatelnou v některém z impaktovaných primatologických časopisů, a to jen s minimálními formálními úpravami.

Mgr. Stanislav Lhota

školitel

2.2.2006